

H > Články > Kánon 2.0: 5 + 2 knižní doporučení

Dovnitř čísla

KÁNON 2.0: 5 + 2 KNIŽNÍ DOPORUČENÍ

Psát o literatuře, která je určitou částí odborné veřejnosti znevažována a která je někdy i čtenářstvem vnímána jako odchylka, a ne jako součást obecně lidské literární výpovědi, je občas k vzteku. Předchozí text tohoto seriálu byl vzteku a smutku plný natolik, že v něm nezbylo místo na knižní tipy. Tentokrát to bude naopak.

Půjde jen o doporučování knih. Samozřejmě s přihlédnutím k tomu, proč by daný titul měl jednoho dne skončit v seznamech doporučené četby, a k tomu, čím by obohatil literární kánon. Ale doporučovat knihy, obzvláště před Vánoci a dobou, kdy má většina lidí více času na čtení, je přece jen radostnější, než je v Kánonu 2.0 obvyklé. Které knihy tedy letos ještě zařadit do čtenářského deníku nebo nákupního seznamu?

seriál Kánon 2.0

Začnu tím nejnovějším. Nakladatelství KHER existuje už deset let, na kontě má už několik česko-romských povídkových sbírek a těsně před Vánoci vydává debut Květoslavy Podhradské s názvem *Povídání u povidel / O vakeriben paš o lekvaris*. Významu romské literatury už se jeden text Kánonu 2.0 věnoval, kniha Květoslavy Podhradské si

nicméně zaslouží pozornost nejen proto, že autorkou je Romka. Jde o knížku převážně pro děti, příběhy z autorčina dětství tu doprovázejí ilustrace Kláry Zahradkové. Kniha je plná prázdninové atmosféry, ve které babička vypráví vnoučatům. A právě v tom je její síla. Střípky toho, jak se žilo Romům před rokem 1989, jak se lišila jejich každodennost, koníčky nebo jak vypadají romské tradice, jsou totiž zářivě dialogem s vnoučaty, a vyprávění je tak přirozeně a plynule doplněné o řadu vysvětlujících pasáží — nejen o specificky romské zkušenosti, ale třeba i o dobovém kontextu. Číst dětem tak bez obav mohou i ti, kdo sami o Romech moc nevědí, a dozvědí se to zároveň s malými posluchači.

Hrdinka další knihy, jejíž optika v kánonu určitě chybí, už sice není dítětem, ale jedním z jejích snů je dostat se konečně z vlivu rodičů, především otce. Sarah Moss, autorka *Ghost Wall*, má na kontě už sedm románů a objevuje se na shortlistech knižních cen, kánonu je tedy nejspíš o něco blíže než Květoslava Podhradská. Hrdince knihy Silvii je sedmnáct a léto tráví na táboře se studenty archeologie, kteří

se snaží replikovat život v době železné v Británii před příchodem Římanů. Silviin otec je sice řidič autobusu, ale je také posedlý *starou dobrou* Británií — v jeho případě to přitom neznámá jen to, že je rasista, misogyn a surovec, ale také že jeho znalosti o době železné v mnoha ohledech předčí ty, kterými se může chlubit profesor archeologie, vedoucí tábora. Silviina matka se klidí z cesty, kdykoli se její muž chystá někomu vysvětlovat, jak to tenkrát doopravdy bylo, a jejím největším životním přáním je aspoň na chvíli si nerušeně sednout. Studentstvo na táboře je jen o pár let starší než Silvie, dělí je ale mnohem více než věk. V jejich přítomnosti si Silvie uvědomuje, jak moc potřebuje ze severoanglického zapadáka vypadnout, zároveň ale těžce snáší jejich předsudky a povýšenost, kterou neumí v kontaktu s amatérským historikem skrývat. Silvie ho poznala i z lepší stránky — jenže násilí, nenávist a obětní staroanglické rituály vrhají temný stín. Mísí se tu dospívání, sexualita, tělesnost, třídní rozdíly — a tajemné ostatky v bažinách. Knihu vydala Granta.

LGBTQ+ literatura je naštěstí stále na vzestupu — o tom, proč je to nutné, jsem psala minule — a objevují se jak lokální díla, tak překlady, a komiks není pozadu. Kromě grafických románů z Paseky, jako je *Laura Deanová mě už zase nechala* nebo *Piruety*, můžete od letoška sáhnout taky po slovenském překladu staršího italského komiksu Sary Colaone a Lucy de Santise *V Taliansku sú iba praví chlapi*. Název je parafrází výroku Benita Mussoliniho, který nepovažoval za nutné mezi rasové zákony, na základě kterých putovalo obrovské množství lidí do zajetí, explicitně zařazovat zákaz homosexuality — protože tak skvělého národa se přece podobný neduh netýká. Realita ale vypadala jinak a stovky mladých mužů byly odvečeny na Tremitské ostrovy. V příběhu se mladí dokumentaristé spolu s někdejší vyhnancem Antoniem řečeným Tonka vydávají na cestu, aby zaznamenali, co se tenkrát dělo, otevírat rány ale není zrovna ideální náplň pro road movie. V komiksu zazní velká spousta homofobně znějících označení, postupně ale převažují z úst samotných hrdinů, kteří si je berou zpět, a v příběhu tak zůstane místo i pro naději. Kánon i seznamy povinné četby jsou knih o druhé světové válce a fašismu plné, avšak právě takové příběhy, jaké nakreslili

a napsali Colaone a De Santis, chybí. Vydalo nakladatelství Brak.

Kniha Megan Milks, kterou vloni vydal Feminist Press, se věnuje jemnějším formám útlaku, a přestože jde o prózu, pracuje s obrazotvorností tak skvěle, že vám do mysli vloží nejednu ilustraci. *Margaret and the Mystery of the Missing Body* začíná jako mysteriózní detektivka pro náctileté, titulní hrdinka Margaret je totiž někdejší šéfkou skupiny pátraček, které odhalily nejednu záhadu a zločin. Jenže pátračky vyrostly a jediný, koho ještě zajímají záhady, je právě Margaret. V jejím příběhu, který ji postupně zavede do léčebny poruch příjmu potravy, do obrovského labyrintu ve tvaru lidského těla i na cestu proměny genderové identity, se mísí zásadní témata, která jsou navíc uchopená nezvykle ambivalentně. Asi nejsilnějším motivem je provázání ideálu krásy a genderové identity i sebepojetí osobně — dívky, které odmítají jíst, tu berou svou poruchu jako protest, vzpouru proti dospělosti i proti genderovým normám. Vyprávění je navíc dost *meta* — když se v surrealističtějších pasážích děje něco, co působí až komicky doslovně, postavy to samy ochotně okomentují

a nabídnou interpretaci. Mnohovrstevnatá kniha by klidně mohla být young adult, ale perspektiva, kterou se dívá na řadu zásadních témat spojených s identitou i společností, je naprosto dospělá.

Posledním tipem je kniha, která určitě není pro každého — což se dá říct takřka o každém literárním díle, tady je ale namísto tohle klišé přece jen napsat. Jedna z recenzentek na sítích ke knize *Vagabonds!* od nigerijské autorky Eloghosi Osunde napsala, že dobrým rozřadovačem, pokud jde o to, jestli Vagabondy někomu doporučit, nebo ne, je otázka: *Co říkáš na Akwaeke Emezi?* Jestli totiž knihy Emezi při čtení vyžadují otevřenou hlavu, zvláště pokud jste vyrostli v materialistické a odkouzlené kultuře, Osunde jde ještě dál a vyžaduje otevřít nejen mysl, ale vlastně i všechny smysly. Netradičně vyprávěné příběhy, které spojuje hlavní postava města Lagos a jeho bohové a božští sluhové, se věnují výhradně vyloučeným, chudým lidem, podivínům, LGBTQ+ lidem, dívkám ohroženým násilím. Spolu s velkou mírou surreálna, magična a spirituálna, nepříliš lineárním vyprávěním a nigerijskou angličtinou jde o neuvěřitelný zážitek a o poměrně náročné čtení. Rozhodně ale nadchne všechny, kdo milují příběhy a věří v jejich schopnost léčit, hojit a obrňovat. *Vagabonds!* jsou knihou okraje, za kterým je špína, o povaze lidskosti ale říkají hodně. Vydaly Riverhead Books.

Dovolím si ještě dva tipy, které to do toho skutečného kánonu určitě dotáhnou, dva velké romány, dva queer příběhy, které jsou zároveň o spoustě dalších věcí a jsou napsané tak krásně, že je můžete bez obavy podstrkovat — nejen pod stromek — komukoli, kdo má prostě rád krásnou literaturu. *Na Zemi jsme na okamžik nádherní* Oceana Vuonga (česky vydal vloni Vyšehrad) a *Shuggie Bain* Douglase Stuarta (právě vyšlo v Pasece) jsou knihami, o kterých slyšel snad každý, kdo se o současnou literaturu zajímá, a to je jediné dobře. Protože dokazují, že to, co je někdy shazováno jako progresivní agenda, je pro spoustu lidí prostě život — a umí ho jedinečně, nádherně popsat.

Autorka je spolutvůrkyní podcastu *Do slov spolu* s Ondřejem Lipárem.

03/12/2022 | [téma](#)

[Barbora Votavová](#)

Pošleme vám každý měsíc
to nejzajímavější na e-mail

e-mail

Přihlásit k odběru

H7O | Časopis Host 7 dní online [Články](#)

[Časopis](#)
[Hostcast](#)
[O nás](#)
[Obchod](#)
[Kontakt](#)
[Předplatné](#)

Spolek přátel vydávání časopisu HOSTRevue Host vychází s laskavou finanční podporou
Beethovenova 25/4 Ministerstva kultury ČR, Státního fondu kutury ČR
657 42 Brno-střed a statutárního města Brna.
objednavky@casopishost.cz
+420 775 995 695

9